

EL FONS DOCUMENTAL DE LA JUNTA DEL CORREGIMENT DE TARRAGONA (1808-1821)

Jordi Piqué Padró
Cap del Servei d'Arxiu i Documentació Municipal

L'Arxiu Històric de la Ciutat de Tarragona, adscrit al Servei d'Arxiu i Documentació Municipal, conserva diversos fons documentals que aporten informació per a l'estudi de la història de Tarragona durant la Guerra del Francès, entre 1808 i 1813. En primer lloc, en el fons municipal de l'Ajuntament de Tarragona es conserva la sèrie d'Acords Municipals amb els llibres d'actes fins al 1810, és a dir l'any abans del setge de la ciutat i la correspondència fins a l'any 1811. En segon terme, trobem el fons documental de la Junta del Corregiment de Tarragona (1808-1821).

L'abolició de les institucions pròpies dels països que configuraven la Corona d'Aragó mitjançant el Decret de Nova Planta de 1716, imposarà un nou règim polític que comportarà una nova divisió territorial de Catalunya, les vegueries són substituïdes pels corregiments. El corregidor assumia la màxima autoritat dins la jerarquia política del corregiment i podia estar assistit pel càrrec tinent rei que s'encarregava del poder militar. Més avall, en la línia jeràrquica del corregiment, es trobaven dos alcaldes majors, llicenciats en dret, que tenien la responsabilitat d'administrar la justícia civil i penal.

Així doncs, seguint aquesta estructura política i administrativa, el Corregiment de Tarragona estava governat pel corregidor, el tinent rei, dos alcaldes major i, a més a més, com a capital de província marítima, per un comandant militar de la Marina. D'altra banda, atesa l'extensió del corregiment s'adoptà la subdivisió en dos partits: Tarragona i Montblanc.

L'any 1808, les tropes napoleòniques, avalades pel tractat de Fontainebleau, que permetia l'entrada de l'exèrcit francès per a atacar Portugal, penetren a la península Ibèrica. A Catalunya, foren les tropes comandades pel general Duhesme les que s'apoderen dels punts estratègics del Principat. Tanmateix, les abdicacions a Baiona precipiten els esdeveniments i comporta que els regnes hispànics passin a mans franceses, la qual cosa provocà fortes mostres d'oposició a les tropes franceses. S'estenen les revoltes per arreu i com a conseqüència del buit de poder es constitueixen uns nous òrgans: les Juntes de Govern.

A Catalunya, la primera junta que es constituí fou la de Lleida a la que seguiren les de Tortosa, Tarragona, Igualada, Manresa, Girona i Vilafranca del Penedès. També es creà la Junta Superior de Govern del Principat de Catalunya amb l'objectiu de dirigir la lluita contra el poder francès i articular l'ordre polític.

L'any 1808, els efectes posteriors que generarà l'estada durant dos dies de les tropes franceses a la ciutat de Tarragona impulsarà la creació d'una junta local, amb el nomenament de comissions de queviures, de vigilància, de fortificacions i d'altres, com les oficines de tresoreria i comptadoria. És a dir, la imminència de la guerra obligava a la creació d'una estructura organitzativa que havia de preparar la defensa i resistència d'una plaça forta com era Tarragona.

Josep M. Recasens Comes en el seu llibre *El Corregimiento de Tarragona y su Junta en la Guerra de la Independencia (1808-1811)* explica les primeres intervencions arxivístiques de Ruíz y Porta i Josep Salvà sobre la documentació que engloba el fons de la Junta del Corregiment de Tarragona (1808-1821). L'any 2008, des del Servei d'Arxiu i Documentació Municipal es decideix actuar sobre aquesta documentació que es repartia entre 19 lligalls i que ocupava uns 2,1 metres lineals.

En primer lloc es realitzà un estudi històric de la institució que havia generat el fons, la Junta del Corregiment, i s'elaborà el corresponent quadre de classificació. Seguint el quadre, la documentació fou classificada, descrita i ordenada, presentada en un inventari. El lligalls foren canviats per 21 unitats d'instal·lació normalitzades. L'any 2010, el fons documental de la Junta del Corregiment va ser digitalitzat i enguany, amb motiu de la commemoració del Bicentenari del Setge de Tarragona de 1811 durant la Guerra del Francès, tots aquests documents seran accessibles a través d'Internet. Val a dir que per a l'elaboració de l'esmentat instrument de descripció i per a la seva digitalització s'ha comptat amb dos ajuts econòmics de la Generalitat de Catalunya.

Mitjançant la documentació es pot estudiar de forma exhaustiva la Junta del Corregiment de Tarragona, la seva rellevància i organització, passant per les competències, funcions, i relacions jeràrquiques.

La documentació està classificada en tres grans nivells orgànic - funcionals: els òrgans de govern, hisenda i la gestió de l'activitat. Bona part de la documentació del primer nivell Òrgans de Govern correspon a la correspondència emesa i rebuda, bé de les pròpies comissions de la Junta del Corregiment de Tarragona, d'altres juntes com les de Tortosa, Lleida o Mallorca o bé de Junta la Superior del Principat de Catalunya.

De la mateixa Junta del Corregiment de Tarragona es relacionen les actes i el registre de memorials, però en aquest mateix bloc també trobem les proclames, els bans i edictes de l'Ajuntament de Tarragona, del Consell de Regència, de la Junta Superior de Govern del Principat de Catalunya, de la Junta Suprema de Govern del Regne, on cal destacar la Declaració de guerra de Ferran VII a Napoleó el 6 de juny de 1808, així com bans, edictes i proclames del Real Consolat de Cadis i de Sa Majestat Britànica.

A l'apartat d'Hisenda es reflecteix documentalment totes les competències econòmiques de la Junta. En relació a la comptadoria o comptabilitat, la Junta realitza l'assentament general de lliurances, emet certificats i duu un control dels cabals rebuts i de l'endeutament. La Junta també té competència per encunyar moneda, per a recaptar els impostos del cadastre, de les cèdules i de les contribucions dels repartiments.

En l'últim nivell es classifiquen les sèries documentals relatives a la gestió de l'activitat que desenvolupen les comissions que integren la Junta del Corregiment de Tarragona: Militar, Obres, Fortificació i Defensa, Vigilància i Indagacions, Intendència, Queviures, Hospitals, Bagatges i Allotjaments, i Greuges.

Atesa la situació de conflicte bèl·lic, són significatives les sèries documentals de la comissió Militar amb reglaments, informes, relació d'allistaments, exempcions, repartiments de quintes, permisos i llicències de Miquelets, desercions i armament. D'altra banda, alguns dels documents més destacats de la comissió d'Obres, Fortificació i Defensa són els emesos pel General en Cap, o bé els relatius als diferents recursos, les relacions de tropa i els lliuraments de tresoreria. D'altra banda, en la documentació de la comissió de Vigilància i Indagacions es relacionen els membres que en formaven part, mentre que en els documents de la comissió de Queviures s'informa dels diferents gèneres comprats i dels resums dels subministraments.

Quadre de classificació

01. Òrgans de Govern

01.01. Governador

- 01.01.01. Circulars
- 01.01.02. Correspondència

01.02. Junta de Govern

- 01.02.01. Actes
- 01.02.02. Registre de Memorials
- 01.02.03. Circulars
- 01.02.04. Correspondència
  - 01.02.04.01. Emesa
  - 01.02.04.02. Rebuda

01.03. Congrés Provincial

- 01.03.01. Correspondència

01.04. Òrgans de Govern vinculats

- 01.04.01. Junta Superior del Principat de Catalunya
- 01.04.02. Capità General de l'Exèrcit i Principat de Catalunya
- 01.04.03. Juntes de Govern Local
- 01.04.04. Ajuntament de Tarragona
- 01.04.05. Sanitat Militar

01.05. Proclames, Bans i Edictes

02. Hisenda

02.01. Comptadoria

- 02.01.01. Assentament general de lliurances
- 02.01.02. Certificats
- 02.01.03. Estat general dels cabals rebuts
- 02.01.04. Endeutament

02.02. Tresoreria

- 02.02.01. Encunyació de moneda
- 02.02.02. Rebut i comptes pagats
- 02.02.03. Correspondència

02.03. Fiscalitat

- 02.03.01. Cadastre
- 02.03.02. Capitació
- 02.03.03. Cèdules
- 02.03.04. Contribucions
- 02.03.05. "Préstec dels 100 duros"

02.04. Juntes i Comissions

- 02.04.01. Comissió de Fons
- 02.04.02. Comissió de la Junta del Vintè

- 02.04.03. Societat Patriòtica
- 02.05. Correspondència
  - 02.05.01. Rebuda
  - 02.05.02. Esborranys
- 03. Gestió de l'activitat de la Junta
  - 03.01. Comissió Militar
    - 03.01.01. Reglaments
    - 03.01.02. Informes
    - 03.01.03. Correspondència
    - 03.01.04. Quintes
      - 03.01.04.01. Allistaments
      - 03.01.04.02. Certificacions
      - 03.01.04.03. Exempcions
      - 03.01.04.04. Justificacions Legals
      - 03.01.04.05. Rebut
      - 03.01.04.06. Recursos – Memorials i Certificats
      - 03.01.04.07. Repartiments
      - 03.01.04.08. Correspondència
    - 03.01.05. Sometents
      - 03.01.05.01. Reglament
      - 03.01.05.02. Circulars
      - 03.01.05.03. Correspondència
    - 03.01.06. Voluntaris – Miquelets
      - 03.01.06.01. Certificats
      - 03.01.06.02. Despatxos
      - 03.01.06.03. Filiacions
      - 03.01.06.04. Llistats
      - 03.01.06.05. Pagaments
      - 03.01.06.06. Permisos – Llicències
      - 03.01.06.07. Rebut
      - 03.01.06.08. Recursos – Memorials
      - 03.01.06.09. Relacions
      - 03.01.06.10. Correspondència
    - 03.01.07. Desercions
    - 03.01.08. Empresonaments
    - 03.01.09. Armament
  - 03.02. Comissió d'Obres, Fortificació i Defensa
    - 03.02.01. Documents del General en Cap
    - 03.02.02. Recursos – Memorials
    - 03.02.03. Relacions de tropa
    - 03.02.04. Tresoreria. Lliuraments
    - 03.02.05. Correspondència
      - 03.02.05.01. Emesa
      - 03.02.05.02. Rebuda

- 03.03. Comissió de Vigilància i Indagacions
  - 03.03.01. Llistats dels membres
  - 03.03.02. Propostes i Instruccions
  - 03.03.03. Correspondència

- 03.04. Comissió d'Intendència
  - 03.04.01. Correspondència

- 03.05. Comissió de Queviures
  - 03.05.01. Certificats
  - 03.05.02. Esborranys
  - 03.05.03. Notes dels gèneres comprats
  - 03.05.04. Rebuts
  - 03.05.05. Recursos – Memorials
  - 03.05.06. Resum subministrament d'etapa
  - 03.05.07. Correspondència
    - 03.05.07.01. Emesa. Llibre d'Oficis
    - 03.05.07.02. Rebuda

- 03.06. Comissió d'Hospitals
  - 03.06.01. Correspondència

- 03.07. Comissió de Bagatges i Allotjaments

- 03.08. Comissió de Greuges
  - 03.08.01. Recursos - Memorials